

című tanulmányát (in: TELEGDI ZSIGMOND [szerk.]: *Hagyományos nyelvtan – modern nyelvészet*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1972. 105–133) és TÖRÖK GÁBOR *Költői rébuszok* című könyvét (Magvető Kiadó, Budapest, 1974.) említhetnénk. (Ez utóbbiban a szerző mélyen szántó elemzését nyújtja a „Vajudik a sírásó felesége” egysorosnak: 29–31, 48–49.)

NAGY L. JÁNOS művének nem utolsó erénye a pontos és elegáns értekező stílus, amely olykor (nem bántóan) esszébe csap át, például az efféle fejezetcímekben: „Fonalak áramában”, „Egy világ sok világáról”. (Itt jegyzem meg, hogy a könyvnek kandidátusi disszertáció korában jóval több ilyen „színes” fejezetcíme volt; nem baj, hogy csak ennyi maradt belőlük!)

Végül, de nem utolsósorban azt kell kiemelnem, milyen nagy haszna van egy ilyen könyvnek és egy ilyen tanácnak az iskolai stilisztika-, sőt tágabban: a magyarnyelv-oktatás szempontjából. Manapság nem sok magyarórán derül ki, hogy az irodalommal, a nyelvvel való foglalkozás játék is, örömforrás is. NAGY L. JÁNOS könyvéből kiderül, mert árad belőle a jókedv, az optimizmus; érezni, hogy a kitűnő szerző nemcsak a filológiát, hanem az életet is szereti. (Ezt a szemléletet egyébként már több tankönyvében is érvényesíteni tudta, például a *Nyelv – szöveg – játék* címűben, amelyet a hatosztályos gimnáziumok II. osztálya, tehát tizennégy éves tanulók számára írt.)

Meg kell dicsérnünk a gondos kiadói és műszaki szerkesztői munkát is, melynek köszönhetően a kötet nem csupán intellektuális, hanem esztétikai élményt is nyújt. A betű, a rajz, a kotta együtt maguk is szépen példázzák a könyvben több helyütt tárgyalt multimedialitást.

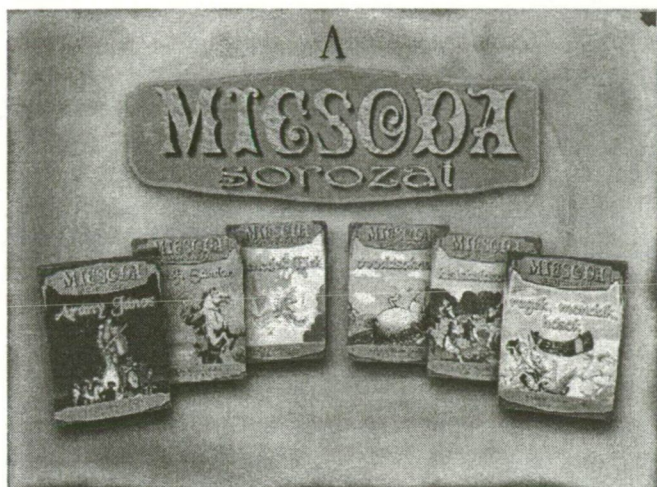
Kemény Gábor

Analóg feljegyzések digitalizált kiadványokról

Ebben a rövid írásunkban két – az Automex Kft. gondozásában megjelent – elektronikus kiadványt mutatunk be, a magunk lehetőségeivel, eszközeivel és módszereivel próbálva meg előmozdítani a szóban forgó és a hozzájuk hasonló – lassan mindennapi életünket is átható – nagy teljesítményű információhordozók alkalmazását az oktatásban.

Elöljáróban következzen néhány szó a forgalmazóról és fejlesztőről.

A fiatal cég 1994-ben kezdte meg először az import, majd a saját fejlesztésű multimédiaszoftverek kiadását, s rövid idő alatt jelentős eredményeket ért el CD-ROM-ok forgalmazásában. 1995-ben a magyar nyelvű szoftverek iránti igények kielégítésére hozta létre a Cyberstone Entertainment Fejlesztő és Kiadó Kft-t, mely ma már előkelő helyet foglal el a magyar nyelvű oktató, ismeretterjesztő és szórakoztató programok kiadásában. Az Automex a magyar szoftverek fejlesztésén, kiadásán és terjesztésén túl nagy gondot fordít a legsikeresebb külföldi termékek meghonosítására is. Kínálata felhasználói program-gyűjteményeket, multimédiaeszközöket, grafikai programokat stb. éppúgy tartalmaz, mint lexikonokat, enciklopédiákat, nyelvoktató programokat, szótárakat, zenei szoftvereket, játékprogramokat stb. *Multimédia kezdőcsomag* című katalógusa például több mint 40 szoftvert kínál: „Ismeretterjesztő szoftverek”, „Oktató programok”, „Kreatív szoftverek”, „Adatbázisok, gyűjtemények, segédprogramok” és ajándék szoftverek tematikus bontásban.

1. ábra

Oktató, illetőleg ismeretterjesztő programjai közül e helyütt kettőt emelünk ki. Az első a MICSODA (a Magyar Irodalom Csodái Digitális Albumokon) sorozat egyik, középiskolások számára készült szépirodalmi válogatása (mely 1997-ben jelent meg), a másik a *Tolnai Világtörténelem* című kiadvány (mely 1996-ban látott napvilágot). A kiadványokhoz fűzött kommentárjaink jobbára leíró, illetőleg illusztratív jellegűek.

2. ábra

A MICSODA sorozat szóban forgó darabja (lásd 1. ábra) multimediális – verbális-fonikus, képi és zenei – elemekkel dolgozza fel kilenc magyar alkotó következő tíz remekművét: Fazekas Mihály *Lúdas Matyi*, Garay János *Az obsitos és Napóleon*, Arany János *Rege a csodaszarvasról* és János pap országa, Petőfi Sándor *Az apostol*, Mikszáth Kálmán *A néhai bárány*, Benedek Elek *Lehel kürtje*, Krúdy Gyula *A Jankó*, Móra Ferenc *Árpád, a honalapító* és József Attila *Betlehemi királyok*. A CD hanganyagát olyan népszerű színművészek szolgáltatják, mint Bubik István, Mikó István, Szabó Gyula és mások, diavetítésre emlékeztető képi komponensét kiváló képzőművészek, grafikusok, többek között László Gyula, Richly Zsolt és Rogán Miklós alkotásai teszik ki, a zenei betétek a Kalácsa és a Zurgó együttes közreműködésével készültek.

Az indításkor megjelenő nyitó oldalra kattintva, a szoftver tartalomjegyzékét kapjuk meg, ahonnan valamely mű címére klikkelve jutunk a *Főmenübe* (lásd 2. ábra).

A főmenü közepén az aktuális kép látható a következő menüpontokkal: (1) „Fejezetek”, mely a több részből (fejezetből, énekből stb.) álló művek interpretálásakor működik; (2) „Játék” (képekeverő, verskeverő, betűkeverő stb.); (3) „Kezelőgombok”: ’Előző oldal’, ’Állj’, ’Lejátszás/szünet’ és ’Következő oldal’; (4) „Olvasónapló”; (5) „Könyvjelző” és (6) „Életrajz”, a mű szerzőjére vonatkozó legfontosabb információkkal. A felhasználó a „Kezelőgombok” segítségével lapozhat előre vagy hátra egy-egy műben, s a kiválasztott oldalakon könyvjelzőket is elhelyezhet.

Az „Olvasónapló” (lásd 3. ábra) centrumában szintén az aktuális kép látható, körülötte pedig a következő elemek: „Az aktuális kép sorszáma”; „Előző olvasónapló-bejegyzés”; „Szövegablak” a feljegyzések számára; „Következő olvasónapló-bejegyzés”; „Olvasónapló betöltése” és „Olvasónapló mentése”. Az „Olvasónapló” segítségével saját észrevételeit, feljegyzéseit rögzítheti a felhasználó, melyeket elmenthet, illetőleg később újra behívhat.

3. ábra

4. ábra

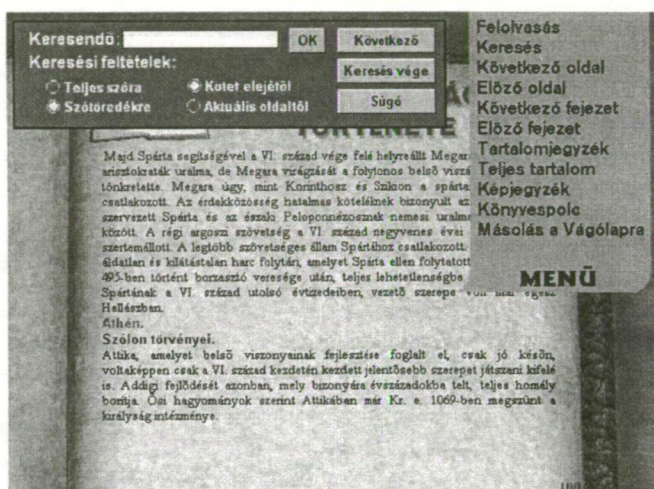
A *Tolnai Világtörténelem* digitalizált változata alig több mint hetven évvel az első kiadás után jelent meg (lásd a 4. ábrán). A CD-ROM „korszakos változást, valóban új minőséget hozott”, olyan eszköz, amelynek „használhatósága már a jövő századot idézi”. A beszélő nagylexikon a „századelő magyar nyelvű történelemlátásának és a mai csúcstechnikának olyan találkozása, amely kivételes, eddig szokatlan felfedezési lehetőségeket kínál” – olvashatjuk a szerkesztő előszavában.

5. ábra

Az indítás után megjelenő *Főmenü*ben egy könyvespolc látható a világtörténelem hús kötetével, egy órával és képpel (lásd 5. ábra). Rájuk kattintva vagy egy kötet, vagy a teljes anyag tartalomjegyzékében, vagy pedig a képek jegyzékében tallózhat a felhasználó, illetőleg föllapozhatja a kiválasztott könyvet. A tartalomjegyzékek oldalain a címsorra klikkelve azok anyagát a vágólapra másolhatja, az asztallapra kattintva pedig a főmenübe térhet vissza. Navigálását egyrészt a könyvespolc kicsúszó fiókjainak egyikében található sűgő, másrészt a képernyő alsó sarkában megjelenő rövid segítősorok könnyítik meg.

A szöveges oldalakon mozogva, az egér alakja hol kézfejjé, hol balra vagy jobbra mutató nyíllá, hol pedig képkeretté változik. Az aktuális kötet kövér, piros betűkkel szedett címén például képkeretté, ezzel téve lehetővé az éppen olvasható fejezet első képének megtekintését, ahonnan a szomszédos kép(ek)re a kurzornyalak vagy az egér, a szöveges könyvoldalra pedig az ESC billentyű vagy a jobb egérgomb segítségével léphet a felhasználó.

6. ábra

Lapozgatni a lexikonban kétféleképpen lehet, egyrészt a jobbra vagy balra mutató nyíllal változó egérjelzővel, másrészt a legördülő menü (lásd 6. ábra) megfelelő pontjával.

A legördülő menü funkciói a következők: „Felolvasás”, „Keresés”, „Következő oldal”, „Előző oldal”, „Következő fejezet”, „Előző fejezet”, „Tartalomjegyzék”, „Teljes tartalom”, „Képjegyzék”, „Könyvespolc” és „Másolás a vágólapra”.

A legördülő menüből kezdeményezhető „Keresés”, mely a kis- és nagybetűkre nem érzékeny, történhet címszavakra és szótöredékekre, mind az aktuális oldalon, mind a kötetek egészében, s természetesen időrendi kigyűjtés is kérhető. A „Felolvasás” menüpontra kattintva pedig a program aláhúzással jelöli és (géphangon) felolvassa a kiszemelt szövegrészeket.

A szoftverek installálása egyszerű, indításuk automatikus, struktúrájuk könnyen áttekinthető. Kezelésük a laikus felhasználó számára sem okozhat gondot. A kép- és hangminőség jó, a felolvasott szövegrészek esetében megfelelő. Az önálló tanulás, ismeretszerzés didaktikai és médiapedagógiai feltételei biztosítva vannak.

Benkes Réka – Vass László